

LĪDZESTĪBA

BROŠŪRA PACIENTIEM

Rīga, 2012

«Līdzestība: brošūra pacientiem»

Izdevējs: Biedrība *Apvienība HIV.LV*
www.apvienibahiv.lv

Par šī informatīvā izdevuma tekstu pilnībā atbild biedrība *Apvienība HIV.LV* un tā ir neatkarīga savos spriedumos un brīvi izvēlas realizējamās aktivitātes. Izdevums nevar aizvietot ārsta konsultāciju!

Redaktūra, dizains: Biedrība *Apvienība HIV.LV*
www.apvienibahiv.lv

Makets, druka: Zanda Dimanta (e-pasts: dimanta.zanda@gmail.com)

Šī brošūra tiek izplatīta bezmaksas

Rīga, 2012

Ja tu esi izlēmis uzsākt lietot zāles, tad droši vien esi dzirdējis, ka ir jābūt līdzestīgam. Ko tas nozīmē, cik tas ir svarīgi un kas tev var traucēt būt līdzestīgam – atbildes uz šiem jautājumiem tu saņemsi izlasot šo nelielo brošūru.

Būt līdzestīgam nozīmē – sekot ārsta norādījumiem – apmeklēt ārstu, dzert zāles noteiktā laikā, veikt nozīmētos testus un nodot analīzes, varbūt ievērot noteiktu ēšanas režīmu. Vienkāršāk sakot – jāsadarbojas ar ārstu, lai maksimāli saglabātu un uzlabotu savu veselību un dzīves kvalitāti.

Ja ārsts piedāvā uzsākt ārstēšanos, lēmums ir jāpieņem tev pašam. Jo tev būs jādzer zāles, tu varbūt izjutīsi blakusparādības, kas ar to saistītas, tev būs jāievēro režīms. Tāpēc ir svarīgi noskaidrot visus jautājumus, kas radušies un tevi uztrauc.

Visbiežākie un svarīgākie jautājumi ir:

- kādi preparāti būs jālieto?
- kādā veidā – vai tās būs tabletēs vai injekcijas?
- cik tabletēs, cik injekcijas, cik reižu dienā, mēnesī?
- cik ilga būs ārstēšana – visu mūžu, cik mēnešu, gadu?
- cik precīzi ir jāievēro režīms – vai drīkst nokavēt zāļu devas uzņemšanu?
- kā jāuzglabā zāles?
- vai ir jāievēro īpašs ēšanas režīms?
- kādas var būt blakusparādības, kā tās var mazināt, ar kādām blakusparādībām nekavējoties jāvēršas pie ārsta?
- kur var meklēt padomu?

Lēmums uzsākt terapiju ar zālēm ir ļoti nopietns, tev būs jāpielāgojas jaunajai situācijai, jāpierod pie domas, ka tu no „vesela cilvēka” stadijas pārej uz „slimnieka” stadiju. Ja tev ir HIV infekcija, zāles visticamāk būs jālieto visu mūžu, tāpēc nopietni apdomā visus jautājumus un nekaunies vaicāt savam ārstam.

KĀ NOTIEK HIV UN C HEPATĪTA ĀRSTĒŠANA?

HIV infekcijas terapijā zāļu kombinācijās tiek izmantoti vismaz trīs un vairāk preparātu (kombinētā terapija), jo neviens no tiem nav pietiekoši iedarbīgs, lai to varētu lietot vienu pašu.

Dažas kombinētās terapijas piedāvā divus vai trīs preparātus vienā tabletē¹, bet ir svarīgi atcerēties, ka tādā gadījumā darbojas divi vai trīs preparāti. Visbiežāk terapiju nozīmē uz visu mūžu.

C hepatītu² ārstē ar divu preparātu kombināciju: ar pegilēto interferonu (PegIFN) un ribavirīnu (RBV).

Interferons – tas ir mākslīgi radīts analogs ķīmiskai vielai, kuru izstrādā cilvēka organisms un kas strādā pret HCV divos virzienos. No vienas puses tas cīnās tieši ar pašu vīrusu, bet no otras puses stimulē imūnsistēmu cīnai ar vīrusu. Pegilētais – tas nozīmē, ka interferonam tiek pielipināta neliela molekula³, kas palīdz tam ilgāk saglabāties cilvēka organismā, tādā veidā paaugstinot tā efektivitāti. Tas nozīmē, ka nepieciešama tikai viena injekcija nedēļā.

¹ Pasaulē jau ir pieejami arī četri preparāti vienā tabletē.

² Latvijā lieto saīsinājumus VHC vai HCV.

³ Polietilenglikols (PEG). Polietilenglikols aizsargā interferona molekulu no noārdīšanās.

Dažkārt ir ļoti grūti pieņemt lēmumu par terapijas uzsākšanu. Tam ir daudz iemeslu un viens no tiem ir, ka dažkārt cilvēks kā pie HIV, tā C hepatīta infekcijas nejūtas slikti, kaut arī medicīniskie rādītāji norāda, ka jāuzsāk ārstēšanās. Mums visiem ir pieredze, ka tad, kad ir paaugstināta temperatūra vai sāpes, iedzerot tabletī vai izejot ārstēšanās kursu, klūst labāk – sāpes pāriet, temperatūra krītas. Uzsākot terapiju HIV vai C hepatīta gadījumā, pašsajūta neuzlabojas, drīzāk otrādi – sākumā var rasties blakusparādības – vemšana, caureja, drudzis, izsitumi, nespēks vai citas. Tomēr ir jāsaprot, ka zāles dara savu „darbu” – tās neļauj vīrusiem vairoties un ilgtermiņā veselība uzlabosies.

KAS TRAUCĒ BŪT LĪDZESTĪGAM?

Tam, ka cilvēks nespēj būt līdzestīgs – regulāri lietot zāles un ievērot režīmu, ir daudz iemeslu.

Tie var būt saistīti ar:

- Garīgo veselību: aktīva narkotiku un/vai alkohola lietošana, redzami psihiskie traucējumi – depresija, uzvedības traucējumi.
- Vispārējo veselību: spēku zudums, fiziskā rīcības nespēja, apgrūtināta rīšana, nelabums un/vai vemšana, kas nav saistītas ar zāļu lietošanu.
- Emocijām un uzskatiem:
⇒ attiecībā uz veselības stāvokli: terapija kā atgādinājums par HIV vai C hepatīta infekciju, iluzoras cerības – slimība “pazudīs pati no sevis”; bailes no blakusparādībām; kāpēc ārstēties, ja man viss ir kārtībā?

- ⇒ kulturuloģiskiem un reliģiozajiem: šīs slimības ir farmācijas kompāniju izdomājums, lai ar zālēm pelnītu naudu; ārstēšana ir vienlīdzīga rīcības nespējai; Dievs izārstē cilvēkus.
- Sociālo un ekonomisko situāciju:
  - ⇒ nabadzība: naudas trūkums; drošas pieejamības trūkums pirmajai medicīniskajai palīdzībai vai ārstēšanai; dzīvesvietas trūkums; bezdarbs; vardarbība mājās.
  - ⇒ diskriminācija un stigma – diagnozes izpaušana: "visi redzēs, kādas zāles es dzeru", "visi zinās, uz kādu slimnīcu es braucu".

Jāņem vērā, ka terapija nav vienkārša. Vēl daži iemesli, kas var būt par cēloni nelīdzestībai:

- Pārāk daudz zāļu, pārāk lielas devas, pārāk lielas vai rūgtas tabletes;
- Stingrs katras devas lietošanas režīms;
- Blakusparādības;
- Glabāšana (mājās, izbraukumā, darbā; dažām zālēm ir vajadzīgs ledusskapis);
- Ēšanas ierobežojumi;
- Terapijas ilglaicīgums;
- Nespēja iekļaut terapiju savā ikdienas dzīvē;
- Ārstēšanas izmaksas.

Daži vienkārši padomi, kas palīdzēs tev būt līdzestīgākam:

Neaizmirsti iedzert zāles

- Noliec zāles redzamā vietā;
- Noliec zāles blakus priekšmetam, ko tu lieto pastāvīgi;

- Padari ārstēšanos par savas ikdienas dzīves daļu;
- Lieto modinātāju (arī mobilo telefonu) kā atgādinātāju par zāļu lietošanu;
- Palutini sevi ar kādu nelielu kārumu, augli pirms zāļu lietošanas;
- Savlaicīgi koriģē savas dzīves grafiku sakarā ar gaidāmajām pārmaiņām – varbūt ir iespēja panemt atvalinājumu, samazināt slodzi darbā.

Blakusparādības

- Pastāsti savam ārstam par visām zāļu blakusparādībām;
- Izturies pret zālēm kā pret pozitīvu dzīves aspektu ☺
- Atceries par labā un sliktā līdzsvaru – tavas zāles aptur vīrusu.

Bailes no statusa atklāšanas

- Kopā ar savu ārstu izstrādā tādu zāļu lietošanas grafiku, lai tās nebūtu jālieto citu cilvēku klātbūtnē;
- Vienmēr glabā zāles pie sevis (mazā somiņā, speciālajos zāļu trauciņos);
- Izmanto speciālos konteinerus (tā kā tu lietotu parastās zāles).

Stipra atkarība

- Ja spēcīga tieksme pēc alkohola un/vai narkotikām traucē ārstēšanai, atrod kādu, kas neļaus tev atkāpties no ārstēšanas;
- Iesaisties aizvietotājterapijā ar metadonu vai buprenorfīnu⁴;

⁴ Tikai opiātu lietotājiem! Metadona programmas Latvijā pagaidām pacientiem ir bezmaksas. Buprenorfiņš pacientiem pašiem pilnībā jāapmaksā.

- Atrodi sev palīgā vismaz vienu cilvēku, kas varētu sekot devai un zāļu uzņemšanas laikam.

Ja tu ceļo vai dodies uz citu valsti

- Vienmēr ievieto zāles rokas bagāžā un paņem līdzīgi receptes kopiju, kas apliecina, ka medikamenti izrakstīti tev;
- Svarīgi ir ievērot zāļu iedzeršanas laika intervālu. Ja zāles jādzer divreiz dienā, tad ārkārtējos apstākļos intervāls starp iedzeršanas reizēm drīkst būt ne mazāks kā puse no aprakstā noteiktā laika (tas ir, ja intervāls norādīts 12 stundas, tad tas var būt 6–12 stundas). Ja zāles jādzer trīs reizes dienā, labāk vidējo reizi izlaist.
- Zāļu lietošanas reizes pamazām pielāgo savam režīmam.

BLAKUSPARĀDĪBAS

Visi pārdzīvo par blakusparādībām vēl pirms terapijas uzsākšanas.

Pirms uzsākt terapiju, izpēti, kādas blakusparādības izraisa preparāts, ko tu plāno lietot⁵, bet izturies pret to racionāli, ar vēsu prātu – ne visiem var būt šīs blakusparādības. Pajautā ārstam, cik augsta ir to rašanās ticamība, cik daudz cilvēku ir pārtraukuši terapiju blakusparādību dēļ. Pat samērā aptuveni dati palīdzēs gūt priekšstatu par to, kas tevi sagaida.

⁵ Preparātam pievienotā instrukcija informē par visām iespējamām ar doto preparātu saistītajām blakusparādībām. Instrukcijā ir arī cita noderīga informācija: kā lietot preparātu, iespējamā mijiedarbība ar citiem zāļu līdzekļiem utt.

Taču lielākajai daļai izdodas saglabāt normālu dzīvesveidu, lietojot terapiju. Ja rodas blakusparādības, ar tām bieži vien ir samērā vienkārši cīnīties:

- Lielāka daļa blakusparādību, kā likums, ir mēreni spēcīgas;
- Bieži tās var samazināt ar vienkārši lietojamām zālēm.

Ja tev ir kaut kādas blakusparādības, nekavējoties sazinies ar savu ārstu.

KAS IR BLAKUSPARĀDĪBAS?

Ja zāles atstāj papildus iespaidu uz organismu, to sauc par blakusparādību vai arī par preparāta toksiskumu⁶.

Gandrīz visiem preparātiem ir tādas vai citādas blakusparādības, kas lielākajā daļā gadījumu ir mērenas un ar tām ir vienkārši tikt galā. Dažreiz blakusparādības ir tik maz izteiktas, ka tām reti pievērš uzmanību. Dažreiz tās rodas tikai nenozīmīgai cilvēku daļai, kas lieto preparātu. Ne visiem cilvēkiem, kuri lieto vienādus preparātus, būs vienādas blakusparādības un ne visiem tās izpaudīsies vienlīdz spēcīgi.

Dažkārt cilvēkiem parādās simptomi, kas nav saistīti ar reālām veselības izmaiņām, bet gan ar domām par veselību. Tā ir psihosomatika, kas ir saistīta ar psihi un tās ietekmi uz ķermenī. Psihiskā veselība ir aizsargs cilvēka fiziskajai veselībai. Šajā gadījumā nepieciešama psihoterapeita palīdzība.

⁶ Svarīgi saprast, ka daudzi blakusparādību simptomi ir līdzīgi slimību simptomiem! Pie saslimšanas ir nepieciešamas citas ārstēšanas metodes vai zāles. Tāpēc ir tik svarīgi visu pastāstīt ārstam!

NARKOTIKAS, ALKOHOLS UN PAPILDUS TERAPIJA

Daži preparāti savstarpēji mijiedarbojas ar narkotikām, metadonu un papildus vai netradicionālo terapiju. Tāda savstarpējā mijiedarbība var izraisīt sarežģījumus.

Dažreiz tas izsauc narkotikas satura asinīs paaugstināšanos līdz bīstamam līmenim.

Dažas narkotikas var pazemināt HIV preparātu līmeni asinīs, radot vīrusa noturības izveidošanās risku.

Tāpēc ir svarīgi, lai ārsts zinātu par visiem preparātiem vai piedevām, ko tu lieto, pat ja tu to dari ļoti reti. Ārsta pienākums ir glabāt noslēpumā tādu informāciju par tevi.

Alkohols savstarpēji nemijiedarbojas ar HIV terapiju. Taču pārmērīga alkohola lietošana, kā arī narkotiku lietošana, var ietekmēt līdzestību. Labāk, ja speciālisti, ko tu apmeklē, zinās par to.

GALVENĀS BLAKUSPARĀDĪBAS

Nelaba dūša, caureja⁷ un nogurums ir visparastākās blakusparādības. Visbiežāk pēc dažām pirmajām nedēļām tās samazinās.

Ja viena no blakusparādībām ir vemšana, tas var novest pie zāļu devas izlaišanas. Atceries, ja vemšana ir nepilnas stundas laikā pēc zāļu iedzeršanas, iedzer vēl vienu devu zāļu, jo organismss tās nav paspējis uzņemt. Pirms zāļu iedzeršanas, pagaidi, lai kuņģis „nomierinās”. Ja vemšana uznāk vēlāk kā pēc stundas, nav vajadzības atkārtoti iedzert zāles.

Kad tu pirmo reizi uzsāksi terapiju, palūdz, lai ārsts izraksta zāles pret nelabumu un caureju, lai pēc nepieciešamības tās lietotu.

⁷ Citādi “diareja”.

Ja šīs blakusparādības ilgstoši nezūd, iespējams, nepieciešams nomainīt terapiju.

KĀ PATEIKT PAR BLAKUSPARĀDĪBĀM

Ja tu gribi, lai ārsts saprastu, kas ar tevi notiek, tev jāprot skaidri aprakstīt situāciju.

Iespējams, ir citi iemesli, kas izraisa blakusparādības, ko ārstam nepieciešams izskatīt (piemēram, caureju var būt izsaukusi saindēšanās ar pārtiku).

Vislabāk ir rakstīt blakusparādību dienasgrāmatu no jaunās terapijas sākuma brīža līdz nākošajai vizītei pie ārsta.

Biežums:

- Cik bieži izpaužas simptomi?
- Vienu reizi vai divas reizes nedēļā? Vienu reizi vai 5–10 reizes dienā?
- Vai tie parādās naktī vai tikai dienā?

Ilgums:

- Cik ilgi ilgst simptomi?
- Ja ir nelabums vai galvassāpes, tas ilgst 20 minūtes, 3–4 stundas jeb atšķirīgus laika posmus?
- Vai ir kādas likumsakarības (piemēram, saistībā ar ēdienreizēm un uzņemto pārtiku)?

Stiprums:

- Cik stipri ir simptomi (tajā brīdi, kad tos izjūt, nevis apdomājot vēlāk)?
- Vai tu neesi ievērojis, kas palīdz samazināt vai apturēt blakusparādību.

DZĪVES KVALITĀTE

Ārstam ir svarīgi saprast, cik sarežģīti vai viegli tev ir pārciest ārstēšanos! Ja tu jūties pārāk uzbudināts vai nervozs, slikti guli, nespēj koncentrēties darbam vai lasīšanai, ja mazinājusies seksuālā tieksme, ir garšas sajūtu izmaiņas, vai arī tev ir pārāk nelabi, lai normāli ēstu, svarīgi, lai ārsts to saprastu.

Ja tu nelieto visus preparātus noteiktajos laikos vai devās, jo tev liekas, ka tad tu jūties labāk, pastāsti par to ārstam.

LĪDZESTĪBAS NEIEVĒROŠANAS SEKAS

Ja tu neesi līdzestīgs var izveidoties rezistence. Rezistence nozīmē, ka zāles, ko tu lietoji epizodiski, neregulāri vairs neiedarbojas uz vīrusu. Līdz ar to, ja izlemdi atsākt terapiju, vajadzēs lietot jau citu preparātu, kas atkal radīs blakusefektus un jaunas problēmas. Zini, ja HIV ārstēšanā vēl ir preparātu izvēle, tad C hepatīta terapijas izvēle ir ierobežota.

Līdzestībā ļoti svarīga ir ticība. Ticība tam, ka zāles tev palīdz, ka ārsts ir tavs padomdevējs, ka tu vari saglabāt veselību un dzīves kvalitāti.

Atceries, ka vienmēr vari meklēt palīdzību pie cilvēkiem, kuri lieto zāles vai ir ārstējušies no C hepatīta, un pajautāt, kā viņi ar to tikuši galā.

PIEZĪMĒM / ДЛЯ ЗАМЕТОК

upuepkēhhpiwu.

*cupocum⁹ ux, kar⁹m o⁹pa⁹om um y⁹an⁹c⁹ g⁹im⁹
unu e⁹ime⁹un⁹c⁹, q⁹nyc⁹m⁹, om se⁹nam⁹ma C, u
nomot⁹p⁹o k n⁹q⁹an⁹, komop⁹ie n⁹puh⁹m⁹ar⁹m⁹ ne⁹k⁹ap⁹cm⁹a
L⁹m⁹nu, h⁹mo m⁹r⁹ ec⁹sq⁹a m⁹k⁹et⁹ o⁹pa⁹mu⁹pc⁹a 3a
ka⁹cm⁹o j⁹t⁹nu.*

*u co⁹em⁹uk⁹, h⁹mo m⁹r⁹ m⁹k⁹et⁹ co⁹pa⁹hu⁹m⁹ 3o⁹o⁹e⁹e⁹ u
mo, h⁹mo ne⁹k⁹ap⁹cm⁹a nomos⁹ar⁹m⁹, h⁹mo e⁹pa⁹ - me⁹u q⁹ys⁹
O⁹eh⁹ b⁹ak⁹a q⁹ra upuepkēhhoc⁹m⁹ - e⁹pa⁹! B⁹pa⁹ e*

ne⁹eh⁹na re⁹ant⁹ta C o⁹eh⁹ or⁹aph⁹ne⁹h⁹.

*n⁹x kom⁹nh⁹au⁹n⁹ g⁹ur⁹mu⁹, to b⁹p⁹og⁹ ne⁹k⁹ap⁹ct⁹ B⁹ra
to ec⁹in B⁹ra ne⁹eh⁹na B⁹H⁹ nh⁹fek⁹lin⁹ b⁹p⁹og⁹ ne⁹m⁹ap⁹t⁹or⁹
b⁹p⁹3o⁹yt n⁹og⁹oh⁹p⁹ie A⁹en⁹ct⁹na n⁹ h⁹b⁹p⁹e n⁹p⁹g⁹ne⁹m⁹p⁹. J⁹han⁹,
y⁹nt⁹pe⁹g⁹n⁹rt⁹ y⁹ke A⁹py⁹ne⁹ ne⁹k⁹ap⁹ct⁹a, k⁹t⁹op⁹p⁹ie ch⁹ba
b⁹3o⁹gh⁹ob⁹nt⁹ ne⁹eh⁹ne⁹, b⁹3om⁹k⁹ho, t⁹ge n⁹p⁹n⁹f⁹t⁹c⁹a
L⁹o⁹at⁹omy, ec⁹in ha⁹f⁹y⁹ma⁹up⁹ ha⁹t⁹p⁹ ne⁹ht⁹p⁹ca b⁹c⁹ep⁹p⁹e⁹ n⁹in⁹
J⁹m⁹so⁹A⁹n⁹h⁹ec⁹n⁹, he⁹per⁹y⁹r⁹ph⁹o g⁹ur⁹e he⁹ b⁹n⁹a⁹t⁹ ha⁹ b⁹n⁹p⁹y⁹c⁹.
to ne⁹k⁹ap⁹ct⁹a, k⁹t⁹op⁹p⁹ie t⁹p⁹ n⁹ph⁹m⁹ar⁹ he⁹ c⁹nt⁹m⁹ho, a
m⁹k⁹et⁹ c⁹f⁹op⁹m⁹p⁹b⁹at⁹pc⁹a p⁹e⁹n⁹ct⁹h⁹t⁹h⁹ct⁹p⁹. 3⁹t⁹ o⁹sha⁹a⁹et⁹,
ec⁹in y⁹ t⁹e⁹a n⁹r⁹ox⁹n⁹ y⁹p⁹be⁹h⁹ n⁹p⁹e⁹pkēhhoc⁹t⁹, to*

atom bpay. Ečin tpi he upnūmāeüp bce upomnacahpie nekaptba a kakecra, tto tak tpi cęga jytle ąybctbyelüb, pacckarän oę hąkhoе bpema nni a hąkhipix 403ax, notomy tto tęge atogbi bpay 3to noharr. atogbi he mokemüp hōpmarpho kymatb, – ohehp bakhö, ato tpi he mokemüp hōpmarpho kymatb, – ohehp bakhö, brycōbpie oujlytlenia nni tęge upoccto hacthonpho nioxo, ečin chnianjocb cekcyanphoe bnehehne, nimehnnicb hecmocogeh rohęetpnopabatpc a ha pagote nni třehnn, he b wępy 8036yķęhhpm nni hepbo3phim, nioxo čimup, tęge upnūpkaretca k riehēnhoi! Ečin tpi ąybctbyelüb cęga bpay Jorňekh nohmarb, hackorpho čiokho nni riehō

KAHETBO KNJINH

- Moker 6ptb, tpi cam sametni tto nmehō nomoraeť korľa ýke nchēšni?
- Moker 6ptb, tpi cam sametni tto nmehō nomoraeť korľa ýke nchēšni?
- Hackorpho čiuphi cmutompi (nmehō b tot moěht, korľa ohn ąybctbyotca, a he ođympibaa nx,
- Cnra:

- Lpocruknbahotca in kane-to b3amocra3n (hanpmeđ, cmutompi noarburhotca 40 nni nocne eđabi, nni nocne knphon eđabi)?
- Ańrtača 20 mnhyt nni heckorpho hacob?
- Ečin ectb towhta nni rojohphie 60ni, to ohn kák Jorňto Ańrtača cmutompi (upobruehna)?
- Ańrtehpotc:

- Ečin tbi xočebi, atobi spaň moruri, ato c toqon nuponcxaqt, heogoxočimo hayintca hětka onincibat ctoxknburyoca cnyalyano. Bosmoko, ectp. Apyrne mپnhihi toro, ato tbi chntaečp nogoohpixi efektamn hanpmeč, nohoc moket bpičbabt nulčeboe otpabrenehe).
  - Jlyahue bceřo BECTN Ahebhuk nogoohpixi efektob haħara tepeaninn Ađo ctečay houlečo bnsinta k bpay.
  - Kak ačto norburjotca cmutompi (upobruehna)?
  - QAnh pača b heřeňuo nūn Aba? QAnh pača b Ačehb nūn 5-10 pač?
  - Llaborjatca cmutompi hořapí nūn tońpko Aħem?

KAK PACKA3ATB O NOGOHPIX 3ФЕРТАХ

Ечин нодохните єфекти от земеделие са високи и стабилни. Надеждата на земеделците е висока, а производството е нарастващо. Възможността за износ е ограничена от логистични проблеми и политически рискове.

HeAerb, ohn nche3aht.

Towhotra, nohoc⁹ n yctarimocb - hanqoree o6pihpie no6o4hpie Aenctbna. Haile bcer, cnycta heckorubko

LJABHIE NOBOHPIE 3OFFEKTI

chelyanincki 6yAyt shart o6 atom.

nehehno. ByAer nyhme, ecin moccu4amebie togo4i hapkotinkob moker happyumtb tbo4i upnbepekhehco4i DAhko, apemepho notege4ene arkoroura n Amkotorub he baamoa4enctbyet c Bn4-nerakaptbam.

te6e. xpanintb b tanhe, he par4auatb takyo nifopma4ino o jake ecin ynotpege4ebu n3pe4ka. Q6a3ahocb bpa4 - nehemapatx, Aogarkax n ipohem, ato tbi ynotpege4ebu, Llo3tomy bakho, atobi bpa4 shan o6o bce4 yctoninbocbtu nipyca k nerakaptby (pe3nctethocbt).

Hekotopie hapkotink moryt nohnsintb ypobeh co4epkakhna b kpo4i nerakaptb upotir Bn4, bpi3piba4 pinc

birnhenem nerakaptb.

Nhor4a co4epkakhne hapkotinhecko4o b4ulectba b bpi3batt ocrokhehna.

hetpa4nhnho4o nehehna. Take4 baamoa4enctbne moker nphnmamebni nerakaptbam nni cpe4ctbam

hapkotinkamn, met4ohom n Aotohnhente4pho

Hekotopie nerakaptba baamoa4enctbyet c

HAPKOTINK, AMKOTORUB, AOTOHNTENPHIE

8. Ohehp bakhlo nohnmatb, ato mohrne cmutombi nogoahpix 3oeffektor
njehtnhpi cmutomaam camoc totenehpxi sajounehanji! Lpn
3a6ounehanhx heo6oxognmji Apynre meto4pi nehenia nnn nekaptba.

moumlp ncnxotepanerba.

ctpakeem 3Apopbpa fn3nhecko. B takom ctyhae hykha
brunahne ha tero. Lcnxnecko 3Apopbpe arnateca
h3apibatca - lcnxocomatnka, n cr3a3ao c lcnxinkon, e6
habra3nbpmi mpicramn o cb0em 3Apopbpe. Ato
nmehenhnamn B cotoahnin 3Apopbpa, ho tonpko nnnp c
kotoppe cobepmehho he cr3a3api c peanphpmi,
Lloborjpho hacTo y jkohjen norarurhotca cmutombi,

mpabratca c qAnhakrobij cnjoni.

to ke nekaptba, qyAt qAnhakrobie nogoahpie 3oeffektri n
og3atenpho, ato y bcej jkohjen, yntpedguruhinx qAho n
tonpko y he3ahantenehoro hncta halynehtob. Bobce he
ogpaulet ha hnx rhmagine. Lhor4a ohn npoarurhotca
3oeffektri hactonpko maro bplipakeli, ato pefko kro
ympehho nnn c hnn nerk0 cnpabntpc. Lhor4a nogoahpie
nogoahoe Aenctbne, ho ogpaho oho npoarurhotca
lparthecrn bce nekaptba ok3apibato to nnn nohe

kotoppe tri he xoheup moyyahatb, ho moyyahap.
lrobora, nogoahpie 3oeffektri - ato to Aenctbne nekaptba,
(effektor) nnn toknchocpk0 npenapata. Lpoule
ha oprahnsm, ero h3apibato nogoahpm Aenctbne
Ecmu nekaptbo ok3apibat Aonohnutehphoe brunahne

„Apýrinnu nerekaptbam, nñulebpmu ñogabarbm n tA. „
 nñorezhaa nhofomahina: kak nñpmehrbp nñpenapar, bñanmøAñencbrne c
 bce x 303mokhpx nñogohpx 3øfektor. B nhctpykjhñ ecþ n Apýra
 „Nhcctpykjhñ, kótopar a nñpnararetcia k nerekaptby, coApepknt onnacene

hazhañbñum nerekaptba.

3øfektpi, hemefjñeho c rothaktinþyñca c bpaõom,
 Ecñ y te6a nñpabrnincp xotb karne nñogohpxie
 nerekaptbam.

- Hacto nx mokho ymehpumt Apýrinnu nñpocþpmi
 ymepheho;

- Dñrñmaa hactb nñogohpx 3øfektor nñpabrnaretcia
 jñborjpho nñrko:
 nñpabrnihpñ ctnub knñshn upn tepamnn. Ecñ nñpabrnatoçia
 nñogohpxie 3øfektpi, oðpñho cñpabntpcia c hñmn
 hñmn

bartpcia b tom, ato moket te6a oknAatp.
 nñpabrninterehpie ñahhpie nñmoryt te6e cõpñehthnpo-
 nñpmehenna 3toro nerekaptba nñ-3a hñx. Jñake
 nñogohpxie 3øfektor, cñrnþko nñõgen otka3aanncp ot
 hñckorþko bñcoka Beþoþtoccoþ bñ3ñrhobehnra
 onnacanhpie nñogohpxie 3øfektpi. Cñpocn bpaña o tom,
 chñkono - Jñaneko he y bce Morjt bñ3ñrhkhytb
 nerekaptb, oðhako, othecncp k 3tomy pañnoñarhpo n
 3øfektpi bñ3mokhpi ot nñahnypempx k nñpmehennio
 LñpëkAé hem hañtab nñrehnë, nñyhn, karne nñogohpxie
 3øfektor eñle nñpëkA hañarom tepamnn.

Bce nñpëknbñarot nñ-3a bñ3mokhpx nñogohpx

NÑOGOHPIX 3ØFEKTPI

ماینهت آرچکه عناینربات کام نویهکتب.

• Torsko notpegniternm onnatorb! Metaprobipie noprampbi b'latbnn moka ato Gecmatahri atra naunethob. Lehehne gyupheophnfhom

MOA Collection NoA C601 Peking M.A.

Eçin tpi nytemeBctbyelüp nruu yezkaeüüp 3a

metathion in yupeophinom.⁶

- Kotoppiн momekter tege he octyntar ot cognoAhehna pekma rehehnа, kotoрpiн momekter createнтb 3a bpemehem npnemа nekaptcb n npabnuphochtbo A03b;

- Ecam cintphoe buhehne k arkothono n / nun hapkotnka mewaet nehehno, hanjan hejoberka,

Cnjbha 3abncmctb

- **Ctpax nrepeA otkppitnem cratycac**
    - BMecete c bpagom pa3apago3an takon rpafo3uk
yntotpege3ehna nekaptcb, atogbi he upnhmamtb nx ha
ru3aa3 y Apyrnx nroAgen;
    - BcerAa Aepkn nekaptcb a upn cege (B koume3pke,
kocmetnhyke);
    - Llo3aby3nca chenhanaphimn kohthenhepamn p3ra
nekaptcb (nx mokho kyuntb antek - rak 6yato tri
upnhmame3p o6phhpe nekaptcb).

Стпак непеа отрпбтнem cratyca

- **Ljogohpix 3fpekta!** Pacckakn cbomy bpay o bce nchitpiabeamix logoohpix 3fpekta;
  - Othocnib k nekapctam, kak k hemy-to xopoumey b kn3hn ☺ ☺ ☺
  - Lohni o parhobechocin xopoumey n mnooro - tboi nekapctba octaharnbarot numpyc.

Holographie effektpi

heккегатарнборо kahetcba.

ЗАЕСВ Б ЗАГЕИИН: СИРПИИ СОННАРПИИ СТРЕОТИИ, КОТОРИИ
ЗАСТАВИИА ОТНОСИСА К АЕРОБИК ТОРПКО КАК К НОСТИИ
НОУНОСТИИ МЕХАРТ ОТНОШЕННЕ К АППАРУМ НЮДАРМ Н КАМОМЫ СЕДЕ,
ЗАСТАВИИО РАБОТАИ СИРПИИ СОННАРПИИ СТРЕОТИИ, КОТОРИИ

ЗАСТАВИО НЮДАРМПА;

- ЛЮДОЖАН НЕКАРПТРА ХА БИНДОМ МЕСТЕ;
- ЛЮДОЖАН НЕКАРПТРА ХА БИНДОМ, КОТОРИМ

НЕ ЗАГИБАЙ НУНДАРТ НЕКАРПТРА

ОБІТУ НУНДЕПКЕХНПІМ:

НЕСКОРИКО НУПОСТИИ СОБЕТОВ, КОТОРИЕ НОМОЛЫ ТЕДЕ
СТОНОСТИИ НЕАЕИНА.

• СТОНОСТИИ НЕАЕИНА.

ПІДМІКНІИН;

НЕСНОГОДОЧІВ БІЛЮОНТЫ ТЕПАНИО Б НОСДЕЛІЕБІН
ДІНТЕРНПОЧІВ НЕАЕИНА;

• ДІРПАНННЕАЕИНА Б ЕДІ;

ХОНОДІНПІНК!;

ПАГОТЕ; НЕКАРПІМ НЕКАРПТАМ НҮКЕХ
ОДОГЕННОСТИИ ХАЕИНА (АМА, Б НОЕЗАКЕ, ХА

ЛОГОДІНПІЕ 3ФЕКТІ!;

• ЦІПОРНІ ПЕКНМ ЙНТПЕГІЕИНА РАКІДІОН ГІОЗПІ!
ЦІНДІРМ ОУРПУНЕ НІНЛ РОПКНЕ ТАГІРТКІ!

• ЦІНДІРМ МОРО НЕКАРПТРА, ЦІНДІРМ ОУРПУНЕ ГІОЗПІ,
НУМЕХЕИИН:

НЕОДОДІМ ОУНМАТР, АТО САМА ТЕПАНИА НЕНПОСТА Б
«БЕ ЗАГАРТ, Б КАКЫО ГОУРПННЙ А ЕЗКЙ».

АНДІРІОЗА: «БЕ ЗАГАРТ, КАКНЕ НЕКАРПТРА А НІБО»,
= АНДІРІМННАЛІНА Н ЦІНДІРМ - ПАСЛАУМЕНЕ

6ЕЗДІМОНПОЧІВ; НАСІННЕ Б СЕМПЕ.

НОМОЛІН Н РАПАТИПОБАНОМЫ НЕАЕИНО;

= 6ЕЗДІМОНПОЧІВ; НЕАДАТАТОР АЕИЕР, ОТСЫТСТВИЕ

• СОННАРПІН Н ЕКОНОМННЕСКІОН СИТАЛІНЕН:

Baet Hogen.

◀ Kyjytpyponoruhcikmn n peninlnosahpmi: tri
gorieahn arruhotca bbylymkamn fapmahuertn-
hecknx romtahnn, atogbi 3apagatpibarb Ahepln
ha nekapctrax; nehehne parbo upnshahnio
fonshenekon heAechnocogochtn; Bor bpiheln-

«Оній належав міський палац, який відомий під назвою «Двориця». Тут він проводив свої вільні дні, а також тут він зустрів свою кохану, яка була дочкою місцевого пана. Вони панували над містом, і їхнє счастья було безпорівнялим. Але однієї ночі пан міста, який був недоволений поведінкою пана, віддав команду знищити палац. Палац був зруйнований, і пан зазнав величезної трагедії. Він зник, і його сліди були втрачені. Із тих пір він жив у вигадці, і лише від часу до часу з'являвся в місті, щоб поглянути на те, які зміни відбулися в місті, яке він колись правив».

- **Одуим** **согориин** **запоры:** **нотпа** **снр,** **финанекаа** **хэлгэчнокогдоць,** **затыгахэхое** **тиотаине, толхота н / нийн брота,** **хэ** **бэрзахийе** **циотаине.** **Чигүүтэй** **нотпегрехнен** **некаптб.**

- **Люмбрехтим** – першій починавши земельні території відкривши їх для заселення. Він відкривши земельні території відкривши їх для заселення.

qTO MELAET BPLTB HPNBEPKEHPIW?

morekyry nhtepfephora ot gpicpro pa3pyumehehna.
Lounintuherunkorup (PEG). Lounintuherunkorup npedAoxpharete

Ynyhumentca.
Aotrocphohon nepcnecrtnbe cocrohne 3Aopobpa
cboe Aeto - he no3boruhot bnpycam pa3mohokatpca n b
OAhako, heo6xoAmmo nohnmatb, ato rerekptba Aetnato
pporta, nohoc, ninoxapAka, ppicpianha, cradoctb n Apyne,
chahara Moryt npobarntpca no6ohphie 3feketi: towota,
nnu BlC, camohybcrtne he ynyhumentca, krope haogopot -
npoxoAAt, temnepatypa cnaAfaret. Haahaa nehehne Bnh
kopotkin kypc nehehna, crahobntca nerhe - goni
upn nobplumehon temnepatypc nnu 6oni, nnu nponAAt
Mbi bce shaeem (nmee m nnhphin oibit), ato bplimn tagretky
Acho cbnAterepctbyot, ato weAlynhckne nokastareun
upn Bnh, tak n upn BlC, - xota weAlynhckne nokastareun
ato herobek, bo3mokho, he hybcrtbyet ce6a nioxo - rak
haahare tepehanin. Y 3tolo mholo upnhnh, n OAhha n3 hnx ta,
saahactyo gpbaret ohehp tpyAho upnhrtb pemene o

heo6xoAmmo bceeo jnmp oAhha nhperkuna b heAetio.
3feketnbcrtb ero Aenctbn. A 3to o3ahaeet, ato
coxphahrtpca b oprahnmee herobeka n yrenehnbaret
morekyry, kotoapa momoret nhtepfephoy Aotpme
goppbai c bnpycam. Lleruninpobahphin - o3ahaeet, ato k
camn bnpycam, tak n ctmyjnpetyt nmhyhio cncfemy Atna
Abyx hanpabrehnax: oh Gopetca rak henocpeAcbtreho c
herobekn oprahnm, n kotoapo Aenctbyet ha BlC b
xmnheckro Beulectba, kotoape bplipagatpbraet
Nhtepfephon - 3to nckyccrbehno co3Aahhbin ahator

ngabnphom (RBV).

Lehantin C jebari homonimyien nis Arbyx jiehappci - meruninpobahpm nhtepfepohom (PegIFN) n

BCD KN3HP.

pa3hpx nekapctba. Ha1le Bcer0 nehehne ha3ha4etca Ha

ABA min in pheophytin R quinone tautomer, the radical

Hektorpiae komogniopbarahpie tepeamnn npeAflnraot

Ychneumono nehehna.

(*homomorphia, isomorphism, homomorphism*, etc.) to the one in which the objects are the elements of the sets.

minhmy m tpe x n gour ee mekapctbrehpix cpeAcbt

B merehinn Bñy upmehætca komognahing n3 kak

KAK JEHTA BNIHNEFKEJNIA N LEHTANT?

Бпаха ого бчэм, ато тега боруятер.

BCÉ BO3MOKHPIE BONPCCPI N HE CTECHRNÍCA CUPALUMBATB
SCEC(O) 09H2025 UPMUNNADIS BAEK KUNHAN(H) HOSUNG, Gyeonggi

«Gonphoro». Ecmi Y teoa Bñq, to nerekaptbra tbi, kroopee bceleg. Gvæleib dianhnmatr BCs knzhp. Mötomy oñavman

«3Apoboro heTobeKA» Tbl npeexoAнuB B ctatyc

ceppe3ahoe Ahroj: 1eoe ihpnAfecl ihpnchocoonirca R horon
cnytayunin, cbpikhytpca c mpicnpo, ato n3 ctatycy

Pemenehe hahab neehene nekapctbamn - 3to ohep

- Komy mokho ogpatntpca 3a cobetom?

hemerophyllum ooparticipa k bpay?

- YMEHPlmNtp*, *upn* *karlkx* *n3* *hnx* *Heo6xoAmino*

- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
MINISTRY OF EDUCATION AND RELIGIOUS AFFAIRS

- 1

- Many applications have been developed.

- *ju ono3Aatp c upneMom A3o3i nrekapctba?*
- *kak toho heo6oxAmmo cognoAatp pekm - mokho
ckonpko Mecaher, net?*
- *hackoripko Jlnterphim GyaT nehehne - BCh kn3hp,
Arehp, B Mecau?*
- *ckonpko tagretok, ckonpko ykorob, ckonpko pas b
karnm choco6om - 3to GyaT tagretkn nun ykorib?*
- *karne nrekapctba upnAetca upnhmata?*

*Bonpoccpi:
Campe lraahpie n hanqoree aclo bo3hnikahoune
y te6a bo3hniku n bonhyot te6a.*

*npoachintp bce bonpoccpi, craqahpie c nehehne, kotoppie
te6e upnAetca cognoAatp pekm. Llo3tomy ohehp Bakho
tri GyaTebu nciptirabt ha cege nx noqohpie effektri,
upnAetca upnhmata nrekapctba, Bnouhe bo3mokho, 4to
06 3tom te6e ha4o upnhartb camoy. N6o 3to te6e
Echun bpa4 upnBnaraet te6e ha4atb nehehne, pemene
coxaphintp nytyhuntp cboe 3Aopobpe n kahectbo kn3hn.
cotpyAhnahatp c Bpahom, atogbi makcnampho bo3mokho
onpeAnehhpin pekm nntahn. Lpoule roopa -
ha3ahahhhie tecbi n ctaabat ahaniabi, cognoAatp
nrekapctba B onpeAnehhoe Bpema, npoqoxantp bce
upnBnicahnra Bpah: perynqpho noceullatp ero, upnhmata
Bpitr upnBpkekhhpin - 3to shahnt cognoAatp bce*

*omeempi e smo4 hego4pou Gpotrope.
upnuepkkehpin - ha ecce bonpoccpi mbi novnyutu
gakho u 4mo mokhem nometaam me6e 6rim
upnuepkkehpin. 4mo e smo3ahum, hackoripko smo
nrekapcmea, mo, ha4ephoe, cnpilam, smo h4jko 6rim
Echun mbi upnahrn pemene ha4am upnhmama*

PNRA, 2012

БРОУЗА ПАЧНПОСТРАНСТВА ГЕСННЯТНО

МАКЕТ, НЕНАТВ: Занда Диманта (е-паст: dimanta.zannda@gmail.com)

www.apvienibahiv.lv

ПЕРАКИНЯ, АНЗАНН: Огүлекто Апвieniba HIV.LV

ЗАМЕНИТЬ РОДЫ ПРАВИТЕЛЬСТВО

БЫЛЫЙ ПЕРВЫЙ МЕПОНПНЯТИЯ. НЭДАННЕ НЕ МОКЕТ
ЗЕЗАБНЧМО Б СБОНХ ЦЫКЛЕНХАХ, Н САМОЦТОАТЕННО
НЭДАННА НЕСТЬ ОГҮЛЕКТО АПВИЕНИБА HIV.LV Н ОНО
ЛОНЬЮ ОТРЕЦБЕХОЧТ 3А ТЕКСТ 3ТОРО НИФОМАННБОРО

www.apvienibahiv.lv

НЭДАНН: Огүлекто Апвieniba HIV.LV

«ЛІНБЕПКЕХОЧТ: ГРОУЗА НІНА НАУНЕТНО»

Pnra, 2012

БРОДА ДЛЯ НАУКЕТОВ

УПНБЕРКЕХОГП

